

МАКЕДОНИЈА
 ДРУШТВО - БИТОЛА
 MACEDONIA
 ASSOCIATION - BITOLA

III НАУЧНО-СТРУЧЕН СОБИР СО МЕЃУНАРОДНО УЧЕСТВО „Образованието во 21 век“

III SYMPOSIUM OF INTERNATIONAL PARTICIPATION "Education in 21 century"

- ПРОГРАМА НА СИМПОЗИУМОТ -
- SYMPOSIUM PROGRAMME -

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРА – БИТОЛА, 09.12.2011
 CULTURAL CENTRE - BITOLA, 09.12.2011

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МАКЕДОНСКО НАУЧНО ДРУШТВО - БИТОЛА

REPUBLIC OF MACEDONIA
MACEDONIAN SCIENTIFIC ASSOCIATION - BITOLA

ТРЕТ НАУЧНО - СТРУЧЕН СОБИР СО
МЕЃУНАРОДНО УЧЕСТВО
„Образованието во 21 век“

ПОКРОВИТЕЛ: Општина Битола, Градоначалник
м-р Владимир Талески

BENEFACTOR: Municipality of Bitola, Citymayor
Vladimir Taleski, M.A.

ГЕНЕРАЛЕН СПОНЗОР: Стопанска банка АД – Битола
GENERAL SPONSOR: Stopanska banka AD - Bitola

Наши пријатели

Our friends

ПОДДРЖАНО ОД:
Универзитетот „Св. Климент Охридски“ – Битола
Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип

SUPPORTED BY:
University "St. Kliment Ohridski" - Bitola and
University "Goce Delcev" - Stip

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРА – БИТОЛА, 09.12.2011
CULTURAL CENTRE - BITOLA, 09.12.2011

ПОЧЕСЕН ОДБОР

1. Проф. д-р Златко Жоглев (претседател на одборот) Ректор на Универзитетот „Св. Климент Охридски - Битола
2. Проф. д-р Саша Митрев, Ректор на Универзитетот „Гоце Делчев“, Штип
3. Академик Георги Старделов, Претседател на МАНУ
4. Академик Владо Камбовски потпретседател на МАНУ
5. Академик Бојан Шоптрајанов, потпретседател на МАНУ
6. Академик Јордан Поп Јорданов
7. Академик Блаже Ристовски
8. Академик Матеа Матевски
9. Академик Глигор Каневче
10. Почесен д-р на УКЛО Владимир Костов
11. Прим. др. сц. Димитар Котевски

ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

1. Проф. д-р сц. Ингрид Бауман, Свеучилиште у Загребу, Р. Хрватска
2. Проф. д-р Искра Иванова, Универзитет „Св. Климент Охридски“ - Софија, Р. Бугарија
3. Проф. д-р Ѓерѓе Пендавињи, Универзитет „Фан Ноли“ - Корча, Р. Албанија
4. Проф. д-р Гордана Богдановиќ-Душаниќ, Висока школа струковних студии, Врање, Р. Србија
5. Проф. д-р сц. Борис Ангелков, Македонско научно друштво-Битола, Р. Македонија

ОРГАНИЗАЦИОНЕН ОДБОР

1. Проф. д-р сц. Борис Ангелков, претседател
2. Доц. д-р Дијана Христовска, секретар,
3. Проф. д-р Цветко Смилевски, член
4. Проф. д-р Виолета Маневска, член
5. Пред. м-р Сашо Кочанковски, член
6. Вонр. проф. Деан Илиев, член
7. Проф. д-р Владимир Михајловски, член
8. Доц. д-р Никола В. Димитров, член
9. Проф. д-р Екатерина Јосифовска, член
10. Проф. м-р Емилија Костурски, член
11. Проф. д-р Викторија Петковска, член

СЕКРЕТАР:

Дипл. псих. Александра Сокароска

СЕКРЕТАРИЈАТ:

1. Дипл. инж. биотех. Билјана Павлоска
2. М-р Миа Мимоза Александриски
3. М-р Марија Котевска Димовска
4. Елизабета Чашитовска
5. М-р Сузана Шулевска
6. Проф. Соња Бошевска

HONORABLE BOARD

1. Prof. Zlatko Zoglev, Ph.D (Chairman of the Board) Rector of the University "St. Kliment Ohridski" - Bitola
2. Prof. Sasha Mitrev, Ph.D, Rector of the University "Goce Delchev", Stip
3. Academic Gorgi Stardelov, President of MANU
4. Academic Vlado Kambovski vice president of MANU
5. Academic Bojan Shoptrajanov, vice president of MANU
6. Academic Jordan Pop Jordanov
7. Academic Blaze Ristovski
8. Academic Matea Matevski
9. Academic Gligor Kanevce
10. Doctor Honoris of UKLO Vladimir Kostov
11. Prim. Dimitar Kotevski, dr. sc.

PROGRAM COMMITTEE

1. Prof. Ingrid Bauman, dr. sc. University in Zagreb, R. Croatia
2. Prof. Iskra Ivanova, dr. Ph.D University "St. Kliment Ohridski" - Sofia, R. Bulgaria
3. Prof. Gjergji Pendavinji, Ph.D University "Fan Noli" - Korce, R. Albania
4. Prof. Gordana Bogdanovic-Dushanikj, dr. High School of professional studies, Vranje, R. Serbia
5. Prof. Boris Angelkov, dr. sc. Macedonian Scientific Association of Bitola, R. Macedonia

ORGANISATION BOARD

1. Prof. Boris Angelkov, dr. sc. President
2. Ass.Prof. Diana Hristovska, Ph.D, secretary
3. Prof. Cvetko Smilevski, Ph.D, member
4. Prof. Violeta Manevska, Ph.D., member
5. Lect. M.A. Saso Kochankovski, member
6. Ass.Prof. Dean Iliev, member
7. Prof. Vladimir Mihajlovski, Ph.D, member
8. Ass.Prof. Nichola V. Dimitrov, Ph.D, member
9. Prof. Ekaterina Josifovska, Ph.D. member
10. Prof. Emilia Kosturski, M.A. member
11. Prof. Victoria Petkovska, Ph.D, member

SECRETARY:

Grad. Psych. Aleksandra Sokaroska

SECRETARIES:

1. Eng. Biotech. Biljana Pavloska
2. Mia Mimoza Aleksandriski, M.A
3. Marija Kotevska Dimovska, M.A
4. Elisabeth Chashitovska
5. Susana Shulevska, M.A
6. Prof. Sonja Boshevska

**АДРЕСА: МАКЕДОНСКО НАУЧНО
ДРУШТВО – БИТОЛА**

Ул. Ленинова бр. 39, поштенски фах 145,
7000 Битола, Р. Македонија
Тел. ++389 47 222 683; ++ 389 47 550 683
e-mail: mnd-bitola@t-home.mk
WEB-страница <http://www.mnd-bitola.mk/>

**ADDRESS: MACEDONIAN SCIENTIFIC
ASSOCIATION - BITOLA**

Leninova 39, PO box 145, 7000
Bitola, R. Macedonia
Tel. ++389 47 222 683; ++389 47 550 683
E-mail: mnd-bitola@t-home.mk
Web site: <http://www.mnd-bitola.mk/>

ТЕМАТСКИ ОБЛАСТИ НА СОБИРОТ ЗА РАБОТА ПО СЕКЦИИ

-SYMPOSIUM TOPICS-

1. Систем на образование и општи теми	1. Education system and General topics
2. Квалитет и евалвација	2. Quality and evaluation
3. ИКТ и образовна технологија	3. ICT and educational technology
4. Доживотно учење (континуирано образование)	4. Lifelong learning
5. Воспитно – образовен процес	5. Pedagogic and Educational Process
6. Профил и компетенции на наставникот	6. Teacher profile and competencies
7. Талентираност, инклузија и насилство	7. Talent, Inclusion and Violence
8. Интернационализација, Болоњскиот процес и учење на странски јазици	8. Internationalization, the Bologna Process and Foreign Languages

ПРОГРАМА НА СОБИРОТ

- Symposium programme –

За презентирање на трудовите, авторите имаат на располагање максимум 8 минути

Authors are kindly informed that full presentation time limit is maximum 8 minutes

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
9:00 – 10:00	РЕГИСТРАЦИЈА НА УЧЕСНИЦИТЕ – ПОДЕЛБА НА МАТЕРИЈАЛИТЕ
10:00 – 10:15	PARTICIPANTS REGISTRATION AND MATERIAL DISTRIBUTION Настап на Октетот „Ad libitum art“ - Центар за применети уметности при Македонското научно друштво - Битола
10:15 - 10:30 10:30 - 11:00	ОТВОРАЊЕ НА СОБИРОТ: Градоначалник на Битола, м-р Владимир Талески Поздравен говор на Академик Георги Старделов, Претседател на МАНУ Ректор, проф. д-р Златко Жоглев, м-р Гордана Стојаноска: „Новиот завет како извор на ненасилство, мир и разбирање“ OPENING CEREMONY: The Citymayor of Bitola municipality, Vladimir Taleski, M.A Prof. Zlatko Zoglev, Ph.D, Rector, Gordana Stojanoska, M.A “The New Covenant as a source of non-violence, peace and understanding”.
11:00 – 12:00	ПЛЕНАРНИ ИЗЛАГАЊА - PLENARY LECTURES 1. Проф. д-р сци. Миле Микуновиќ и Миќун Микуновиќ: „Систем на образование“. 2. Проф. д-р сци. Борис Ангелков: „Размислувања за квалитетот на наставниците и примена на методата за самоевалвација“. 3. Prof. Gjergji Pendavinji, Ph.D: „Ph.D studies (Third Cycle) and the process of scientific research“.
12:00 - 13:30	Пауза за ручек Lunch break

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 1 – HALL 1 РАБОТА ПО СЕКЦИИ – WORKING SESSION	
13:30 – 16:30	СИСТЕМ НА ОБРАЗОВАНИЕ И ОПШТИ ТЕМИ <i>Education system and General topics</i>
16:30 – 17:00	КАФЕ ПАУЗА COFFEE BREAK
17:00 – 18:30	КВАЛИТЕТ И ЕВАЛВАЦИЈА <i>Quality and evaluation</i>
18:30 – 19:00	ДИСКУСИЈА ПО ЖЕШКИ ПРАШАЊА <i>DISCUSSION : Have all "Burning Questions" been extinguished?</i>

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 2 – HALL 2 РАБОТА ПО СЕКЦИИ – WORKING SESSION	
13:30 – 16:30	ИКТ И ОБРАЗОВНА ТЕХНОЛОГИЈА - I дел <i>ICT and Educational technology - part I</i>
16:30 – 17:00	КАФЕ ПАУЗА COFFEE BREAK
17:00 – 18:30	ИКТ И ОБРАЗОВНА ТЕХНОЛОГИЈА - II дел <i>ICT and Educational technology - part II</i> <i>Lifelong learning</i>
18:30 – 19:00	ДИСКУСИЈА ПО ЖЕШКИ ПРАШАЊА <i>DISCUSSION: Have all "Burning Questions" been extinguished?</i>

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 3 – HALL 3 РАБОТА ПО СЕКЦИИ –WORKING SESSION	
13:30 – 16:30	ПРОФИЛ И КОМПЕТЕНЦИИ НА НАСТАВНИКОТ <i>Teacher Profile and competencies</i>
16:30 – 17:00	КАФЕ ПАУЗА COFFEE BREAK
17:00 – 18:30	ДОЖИВОТНО (КОНТИНУИРАНО) УЧЕЊЕ <i>Lifelong learning</i>
18:30 – 19:00	ДИСКУСИЈА ПО ЖЕШКИ ПРАШАЊА <i>DISCUSSION : Have all "Burning Questions" been extinguished?</i>

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 4 – HALL 4 РАБОТА ПО СЕКЦИИ –WORKING SESSION	
13:30 – 16:30	ВОСПИТНО – ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС - А, Б, В - делови <i>Pedagogic and Educational Process - parts A, B, C</i>
16:30 – 17:00	КАФЕ ПАУЗА COFFEE BREAK
17:00 – 18:30	ВОСПИТНО – ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС - Г, Д - делови <i>Pedagogic and Educational Process - parts D, E</i>
18:30 – 19:00	ДИСКУСИЈА ПО ЖЕШКИ ПРАШАЊА <i>DISCUSSION Have all "Burning Questions" been extinguished?</i>

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 5 – HALL 5 РАБОТА ПО СЕКЦИИ –WORKING SESSION	
13:00 – 16:30	ТАЛЕНТИРАНОСТ, ИНКЛУЗИЈА И НАСИЛСТВО - А, Б, В делови <i>Talent, Inclusion and Violence - parts A, B, C</i>
16:30 – 17:00	КАФЕ ПАУЗА COFFEE BREAK
17:00 – 18:30	ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА, БОЛОЊСКИ ПРОЦЕС И СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ <i>Internationalization, the Bologna Process and Foreign Languages</i>
18:30 – 19:00	ДИСКУСИЈА ПО ЖЕШКИ ПРАШАЊА <i>DISCUSSION Have all "Burning Questions" been extinguished?</i>

За презентирање на трудовите, авторите имаат на располагање максимум 8 минути
Authors are kindly informed that full presentation time limit is maximum 8 minutes

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 1 – HALL 1	РАБОТА ПО СЕКЦИИ – WORKING SESSION
13:30 – 16:30	СИСТЕМ НА ОБРАЗОВАНИЕ И ОПШТИ ТЕМИ <i>Education system and General topics</i>

ПЕТОК–, 9.12.2011 РАБОТА ПО СЕКЦИИ - WORKING SESSION

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО: Проф. д-р сц. Борис Ангелков, проф. д-р Ѓерѓе Пендавињи (Р. Албанија), доц. др. Даниела Здравковиќ (Р. Србија), проф. д-р сци. Миле Миќуновиќ.

CHAIRMEN: Prof. Boris Angelkov, dr. sc., Prof. Gjergji Pendavinji, Ph.D (R. Albania), ass. Prof. Daniela Zdravkovic (R. Srbija), Prof. Mile Micjunovicj, dr. sci.

1. Димитар Димитровски-Такец: „Мојот прв македонски час“.
2. Данијела Здравковиќ (Р. Србија): „Образовање, друштвени капитал“.
3. Љупчо Печијарески: „Високото образование во Република Македонија: состојби, проблеми и перспективи“.
4. Елизабета Бахтовска: „Улогата на националната рамка на квалификации врз реформата на високото образование во РМ“.
5. Magdalini Vampa, Maria Dojce (R. Albania): „Leading for change in our day school“.
6. Драгица Здравковска: „Современи тенденции и промени во средното образование“.
7. Миле Миќуновиќ, Миќун Миќуновиќ: „Пристрасноста во науката е ненаучна“.
8. Вангелица Гаврилова: „Комуникативните компетенции и образовниот процес“.
9. Слободан Максимоски: „Стратегии на воспитанието со цел унапредување на наставниот процес“.
10. Никола Главинче: „За некои проблеми на студентите во образованието во Република Македонија“.
11. Марија Котевска Димовска: „Поврзаност на емоционалната компетенција самоверба со лидерска ефективност во образовните институции“.
12. Соња Димитровска: „Законодавниот процес во РМ во функција на демократското граѓанство“.
13. Миле Миќуновиќ, Љубица М. Миќуновиќ: „Совеста на интелектуалците“.
14. Даниела Андоновска - Трајковска: „Рецепција на лирска песна за деца во одделенската настава“.
15. Александра Гецовска: „Четвороевангелие битолско, српска редакција втора четвртина на XIV век“.

За презентирање на трудовите, авторите имаат на располагање максимум 8 минути
Authors are kindly informed that full presentation time limit is maximum 8 minutes

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 1 – HALL 1	РАБОТА ПО СЕКЦИИ – WORKING SESSION
17:00 – 18:30	КВАЛИТЕТ И ЕВАЛУАЦИЈА <i>Quality and evaluation</i>

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО: Пред. м-р Сашо Кочанковски, проф. д-р Валентина Гулевска.

CHAIRMEN: Lecturer Sasho Kocankovski, M.A, prof. Valentina Gulevska, Ph.D.

1. Миле Д. Миќуновиќ, Љубица М. Миќуновиќ: „Со ново размислување кон подобро“.
2. Силвана Нешковска, Мимоза Богданоска Јовановска: „Истражувањето како императив за современа квалитетна настава“.
3. Елизабета Митрева: „Целосна посветеност на топ-менаџментот кон системот TQM во македонските високообразовни институции негово континуирано усовршување“.
4. Тони Соклевски: „Градење на систем за обезбедување на квалитет во средното образование“.
5. Андријана Мигуловска: „Самооценувањето и меѓусебното оценување како облик на евалвација во проектната истражувачка настава во основното образование“.
6. Валентина Гулевска: „Етичките импликации на институционалната самоевалвација во високото образование“.
7. Еленица Софијанова, Лилјана Колева Гудева: „Тимска работа за квалитетно менаџирање“.
8. Снежана Мојсовска - Саламовска, Никола Димески: „Преводот и стандардизацијата на економската терминологија и квалитетот на високото образование од областа на економијата и бизнисот“.
9. Зора Русомарова: „Евалвација на наставниците во средното образование“.

18:30 - 19:30

ДИСКУСИЈА ПО ЖЕШКИ ПРАШАЊА

DISCUSSION: Have all „Burning Questions” been extinguished?

За презентирање на трудовите, авторите имаат на располагање максимум 8 минути
Authors are kindly informed that full presentation time limit is maximum 8 minutes

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 2 – HALL 2	РАБОТА ПО СЕКЦИИ – WORKING SESSION
13:30 – 18:30	ИКТ И ОБРАЗОВНА ТЕХНОЛОГИЈА – I дел и II дел ICT and Educational technology - part I and part II

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО: Проф. Емилија Костурски, проф. д-р Виолета Маневска, проф. д-р Линда Стојановска.

CHAIRMEN : Prof. Emilija Kosturski, Prof. Violeta Manevska, Ph.D, Prof. Linda Stojanovska, Ph.D.

I дел

1. Suela Ibrahimllari (R. Albania): „Meditations of socio - pedagogical view of the role that communication plays in shaping the learning society“.
2. Илија Христоски: „ИКТ во високото образование: средство за олеснување и унапредување на едукативниот процес“.
3. Мимоза Анастоска – Јанкуловска: „Интеграција на ИКТ во образованието“.
4. Доне Стојанов: „Аспекти на применливост на далечинско учење“.
5. Јове Јанкуловски: „ИКТ – неограничени можности за учење“.
6. Емилија Костурски: „ИКТ во функција на доживотното учење“.
7. Михајло Стојановски: „Web 2.0 во високото образование – Имплементација на >Youtube< во високообразовниот процес“.
8. Дарко Талески, Драгица Здравеска: „Користење на > Stop Motion < анимација на часовите по ликовно образование“.
9. Валентина Ѓоргиевска: „Компјутерска графика – примена на графичкиот програм >Paint< во наставата“.
10. Мила Жибак: „ИКТ во наставниот процес“.
11. Магдалена Б. Сајкова: „Примена на ИКТ во наставата по македонски јазик“.
12. Лела Ивановска: „Примена на ИКТ на часовите по англиски јазик“.
13. Вецко Стојчевски, Илче Соклевски: „Примена на ИКТ во наставата во ОУ во руралната наспроти урбаната средина“.

16 : 30 до 17:00 Кафе -пауза

II дел

14. Роберт Конески: „ИКТ во наставата по религиско образование“.
15. Наташа Максимова, Александра Стојанова, Габриела Шутева и Душан Биков: „Зависност на децата од интернет“.
16. Наташа Стојковиќ, Александра Стојанова, Габриела Шутева и Душан Биков: „Учење со помош на компјутерски игри“.
17. Јосиф Петровски: „Употреба на видео игри во наставата“.
18. Зоран Трифунов, Линда Стојановска: „Статистика на податоци добиена од примената на ИКТ во математичкото образование“.
19. Елизабета Наумовска, Снежана Цветковска: „Стратегии за учење преку моделирање на физичките појави и закони во наставата по физика со математичко претставување“.
20. Дијана Ц. Богатиноска, Линда Стојановска: „Визуелизација на елементарните природни законитости со помош на ИКТ“.
21. Ешија Шехаби, Лазим Камбери: „Менаџирањето на ИКТ од наставниците на универзитетите во Тетово во процесот на наставата“.
22. Гордана Трифуновска, Габриела П. Мамакис: „ИКТ во одделенска настава“.
23. Влатко Јовановски, Габриела Шутева, Верица А. Јовановска, Тодор Чекеровски, Цветанка Данаилова: „Комбиниран пристап на учење во високото образование“.
24. Бистрица Стојановска, Габриела П. Мамакис: „Информатичко технолошка комуникација во наставниот процес“.

18:30 - 19:30

ДИСКУСИЈА ПО ЖЕШКИ ПРАШАЊА

DISCUSSION: Have all „Burning Questions” been extinguished?

За презентирање на трудовите, авторите имаат на располагање максимум 8 минути
Authors are kindly informed that full presentation time limit is maximum 8 minutes

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 3 – HALL 3	РАБОТА ПО СЕКЦИИ – WORKING SESSION
13:30 – 16:30	ПРОФИЛ И КОМПЕТЕНЦИИ НА НАСТАВНИКОТ <i>Teacher Profile and competencies</i>

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО: Доц. д-р Дијана Христовска, м-р Маргарит Русев (Р. Бугарија), проф. д-р Константин Петковски.

CHAIRMEN: Ass. Prof. Dijana Hristovska, Ph.D, Margarit Rusev, M.A (R. Bulgaria), Prof. Konstantin Petkovski, Ph.D.

1. Константин Петковски: „Современ универзитетски наставник“.
2. Margarit Rusev (R. Bulgaria): „Singing activity in School and electronic musical keyboard instruments – competences of music teacher“.
3. Ленче Насев : „Наставник по музично образование - подготовка за реализација на изборните предмети во основните училишта“.
4. Снежана Јованова - Митковска, Дијана Христовска: „Како да се биде добар наставник - истражувач?“.
5. Деан Илиев: „Наставникот помеѓу истражувањето и поучувањето“.
6. Илче Соклевски, Вељко Стојчевски: „Компетенциите на наставниците во основното образование“.
7. Цветанка Митревска, Весна Мундишевска - Велјановска, Вангелка Трајковска: „Истражување на примената на моделот >Скала на учење<“.
8. Наталија Ацеска: „Клучни компетенции во образованието за одржлив развој“.
9. Тони Соклевски: „Компетенциите на универзитетските наставници“.
10. Даринка Веселинова, Костадин Голаков: „Колку универзитетските наставници во Р. Македонија се сметаат себеси за компетентни за вршење на високообразовната дејност?“.
11. Елена Ѓорѓиевска Костадиновиќ : „Наставникот и ефективната комуникација“.
12. Кирил Барбарев: „Компетенциите како професионален стандард“.
13. Валерија Анастасова: „Квалитетот на воспитно - образовниот процес преку интегрална евалуација во основното и средното образование“.
14. Сашо Кочанковски, Билјана Бејковска: „Образование за човековите права / образование за демократско граѓанство и компетенциите кај наставниците“.
15. Љупчо Наумовски: „Професорот – научник, педагог или политичар“.

За презентирање на трудовите, авторите имаат на располагање максимум 8 минути
Authors are kindly informed that full presentation time limit is maximum 10 minutes

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 3 – HALL 3	РАБОТА ПО СЕКЦИИ – WORKING SESSION
17:00 – 18:30	ДОЖИВОТНО (КОНТИНУИРАНО) УЧЕЊЕ <i>Lifelong learning</i>

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО: Проф. д-р сц. Ингрид Бауман, дипл. инж. биотех. Билјана Павлоска, прим. д-р Лилјана Кочанковска.

CHAIRMEN: Prof. Ingrid Bauman, dr sc., dipl. ing. Biljana Pavloska, biotech., Prim. Liljana Kocankovska, dr.med.

1. Ingrid Bauman, Christina L.M.Silva, Helmut Glattes: „Facilitating global lifelong learning in higher education in the field of food studies“.
2. Дијана Христовска : „Информатичко компјутерската технологија во функција на квалитетно неформално образование на наставниот кадар“.
3. Лилјана Колева Гудева и Еленица Софијанова: „Рамка за квалификации – инструмент за развој на квалификациите во доживотното учење“.
4. Биљана Ѓорѓеска: „Интерпрофесионално и тимско континуирано образование на здравствени работници“.
5. Лилјана Кочанковска: „Континуиран професионален развој“.
6. Мимоза Серафимова, Мирјана Стојчевска – Ѓорѓиоска: „Доживотно континуирано учење – потреба и предизвик за интегрирање претпримништво и бизнис образование за идентификување клучни компетенции на студентите“.
7. Александар Тодоровски: „Стратегија за отворање на канцеларија за УКЛО алумни“.

18:30 - 19:30

ДИСКУСИЈА ПО ЖЕШКИ ПРАШАЊА

DISCUSSION: Have all „Burning Questions” been extinguished?

За презентирање на трудовите, авторите имаат на располагање максимум 8 минути

Authors are kindly informed that full presentation time limit is maximum 8 minutes

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 4 – HALL 4	РАБОТА ПО СЕКЦИИ – WORKING SESSION
13:30 – 18:30	ВОСПИТНО – ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС - А, Б, В, Г, Д делови <i>Pedagogic and Educational Process - parts A, B, C, D, E</i>

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО: Проф. д-р Цветко Смилевски, проф. д-р Искра Иванова (Р. Бугарија), м-р сци. Магдалини Вампа (Албанија), доц. д-р Никола Димитров.

CHAIRMEN: Prof. Cvetko Smilevski, Ph.D, Prof. Iskra Ivanova Ph.D, (R. Bulgaria), Magdalini Vampa, M. sc. (R. Albania)

I дел

А) Подготовка за училиште

1. Христина Вељановска: „>Валдорф педагогијата< во предучилишното воспитување и образование“.
2. Даниела Гирцева: „Perception and orientation in two-dimensional spaces as part of the mathematical preparation of children for school “.

Б) Процесна интеграција во образованието

3. Благоица Богоевска, Елизабета Наумовска: „Меѓупредметно поврзување – фактор за современо училиште“.
4. Горазд Смилевски: „ Теренската студентска практика како клуч за вработливоста на идните професионалци“.
5. Даниела Велкова: „Нов стил на настава – предизвик на високообразовните установи“.
6. Цветко Смилевски: „Компаниската конкуретност – клучна детерминанта на студентите по професионален менаџмент“.
7. Лидија Стефановска: „Организациската култура и клима како фактори за моделирање на современо училиште“.
8. Елизабета Зисовска: „Користење на >мета - анализата< во наставата од областа на медицината“.
9. Снежана Обедниковска: „Методи за подобрување на оргнизациската структура и управувањето во образовниот процес“.

В) Комуникација во ВОП

10. Гордана Танеска, Билјана Деспотовска: „Интерактивно учење преку поставување прашања Блумова таксономија “.
11. Гордана Костојчиновска: „Позитивната дисциплина во унапредување на комуникацијата ученик – наставник“.
12. Весна Николоска: „Комуникацијата во образовниот процес“.
13. Мирјана Стојановска - Палигора: „Комуникација во образовниот процес“.
14. Оливер Филиповски, Нако Ташков, Дејан Методијески, Зоран Темелков: „Комуникациски вештини – предуслов за подобри предавања“.

16:30 Кафе-пауза

II дел

Г) Стратегии на поучување и учење

15. Снежана Стојанова и Гордана Анастасова: „Реализирана проектна активност во основното образование“.
16. Лидија Ѓошевска: „Улогата и значењето на проектната активност во средното стручно образование“.
17. Мирјана Стојчевска – Ѓорѓиоска, Мимоза Серафимова: „Современи стратегии за ефективна настава“.
18. Андријана Боцевска: „Методи на виртуелно прототипирање применети во процесот на развој на производот“.
19. Никола Димитров: „ Од национално и интегрирано, преку граѓанско до глобално образование“.

Д) Воннаставни активности

20. Јулијана Талеска: „Училишниот театар како воннаставна активност“.
21. Гордана Кожуваровска: „Воннаставни активности: училишна сообраќајна единица (УСЕ)“.
22. Екатерина Јосифовска, Александар Тодорски: „Фолклорот како воннаставна активност во основното образование“.
23. Зоран Павлов, Марија Коцева: „Квалитетни воннаставни активности – придобивка на секој ученик“.
24. Цане Котески, Душко Јошевски, Тања Ангелкова: „Екскурзијата како форма на географското образование“.
25. Биљана Цветкова - Димов: „Ликовната култура во основното и задолжителното образование“.

18:30 - 19:30

ДИСКУСИЈА ПО ЖЕШКИ ПРАШАЊА

DISCUSSION: Have all „Burning Questions” been extinguished?

За презентирање на трудовите, авторите имаат на располагање максимум 8 минути

Authors are kindly informed that full presentation time limit is maximum 8 minutes

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 5 – HALL 5	РАБОТА ПО СЕКЦИИ – WORKING SESSION
13:30 – 16:30	ТАЛЕНТИРАНОСТ, ИНКЛУЗИЈА И НАСИЛСТВО - А, Б, В делови <i>Talent, Inclusion and Violence - parts A, B, C</i>

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО: Дипл. психолог Александра Сокаровска, Дејан Душановиќ (Р. Србија), Д-р Екатерина Јосифовска.

CHAIRMEN: Grad. psychologist Aleksandra Sokarowska, Dejan Dushanovikj (Р. Србија), Ekaterina Josifovska, Ph.D.

А. Талентирани и надарени ученици

1. Вера Сретенова Симјановска: „ИКТ и надарените и талентирани деца во училиштето“.
2. Александра Сокароска: „Рана идентификација на талентот и надареноста кај ученици од рана училишна возраст“.
3. Марина Несторовска: „Улогата на училиштето и другите воспитно - образовни фактори кои влијаат во формирањето на вредносните системи и моралниот развој кај надарените и талентирани деца“.

Б. Инклузија

4. Дејан Душановиќ, Оливера Андонова: „Inclusive development Teaching practice
5. Анета Ѓоргиевска, Екатерина Јосифовска: „Компетенциите на училишниот менаџмент во функција на инклузивното образование на учениците со пречки во развојот“.
6. Цена Димова, Билјана Ѓорѓеска, Ивона Ковачевска, Бистра Ангелова: „Учење преку соработка на факултетот за медицински науки – Штип: Работни групи и студиски тимови“.
7. Вирна Манасиева Герасимова, Билјана Петревска: „Инклузивно образование во редовната настава – очекувања и проблеми“.
8. Анета Христова: „Инклузијата – интеграцијата на децата со посебни образовни потреби во Република Македонија“.
9. Анета Христова, Јасмина Јосифовска: „Квалитетот на живеење на лицата со посебни образовни потреби“.
10. Билјана Наумовска: „Интелектуалниот статус на децата со тешкотии во читањето и пишувањето“.
11. Светлана Миоковиќ Томеска: „Инклузија на деца со посебни образовни потреби во воспитно - образовниот процес“.

В. Насилство

12. Марија Коцева, Јадранка Бочварова: „Насилството во основното училиште“.
13. Мирослав Стојанов: „Медијацијата – алатка за разрешување на конфликтите и справување со агресивноста во училиштата“.
14. Зорица Трајаноска, Наташа Забрчанец: „Насилство помеѓу учениците во основните училишта“.
15. Кети Секуловска: „Насилството во училиштата - причини и методи за спречување со него“.
16. Мимоза Бакиевска: „Образованието како услов за спречување насилство врз жената“.

За презентирање на трудовите, авторите имаат на располагање максимум 8 минути

Authors are kindly informed that full presentation time limit is maximum 8 minutes

ПЕТОК – FRIDAY, 09.12.2011	
САЛА 5 – HALL 5	РАБОТА ПО СЕКЦИИ – WORKING SESSION
17:00 – 18:30	ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА, БОЛОЊСКИ ПРОЦЕС И СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ <i>Internationalization, the Bologna Process and Foreign Languages</i>

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО: Проф. д-р Викторија Петковска, Проф. д-р Ѓорѓи Тоновски, проф. д-р Владимир Михајловски, д-р Горан Илиќ.

CHAIRMEN : Prof. Viktorija Petkovska, Ph.D, Prof. Gjorgji Tonovski, Ph.D, Prof. Vladimir Mihajlovski, Ph.D, Goran Ilikj, Ph.D.

1. Ѓорѓи Тоновски, Александар Николовски: „Универзитетот во светлината на Болоњската декларација“.
2. Владимир Михајловски: „Конструктивни предлози во имплементацијата на Болоњската декларација во рамки на Универзитетот “Св. Климент Охридски“ во Битола“.
3. Горан Илиќ, Нина Несторовска: „>Агенда 2020< и правците на развојот на високото образование и науката во Европската Унија“.
4. Наташа Никовска: „Општ осврт кон состојбите со реализирањето на Болоњскиот процес карактеристични за дел од земјите во Европа“.

5. Билјана Ивановска, Нина Даскаловска: „Тенденција кон интернационализација на наставните програми во високото образование“.
6. Ѓорѓи Лазаревски: „Дополнителната настава по македонски јазик во странство како важен фактор за зачувување на националниот идентитет“.
7. Милена Касаповска - Чадловска: „Компетенции на предавачите по француски јазик во струка“.
8. Викторија Петковска: „Corrective pedagogy: how can prospective EL teachers tackle EFL textbooks sexism“.
9. Наташа Илиева: „Управување со информациите во наставата по англиски јазик“.
10. Емилија Манивиловска: „Педагошко истражување на јазичниот курикулум“.

18:30 - 19:30

ДИСКУСИЈА ПО ЖЕШКИ ПРАШАЊА

DISCUSSION: Have all „Burning Questions” been extinguished?

СМЕСТУВАЧКИ ХОТЕЛСКИ КАПАЦИТЕТИ ВО БИТОЛА

<p>„Токин Апартмани“ Адреса: „Маркс и Енгелс“ 7 web: http://www.tokin-house.com email: tokintrans@t-home.com ++389 47 232 309, ++389 70 250 272 Цена: 20 евра еднокреветна соба без доручек, а 23 евра еднокреветна соба со доручек, 30 евра двокреветна соба без доручек, 36 евра двокреветна соба со доручек</p>	<p>Хотел „Премьер“ Адреса: „Климент Охридски“ бб. web: www.premier.com.mk Tel. ++389 47 202 060; ++389 47 202 090 Fax. +389 47 23 34 19 Цена: 20 евра, еднокреветна соба со доручек Цена 15 евра, двокреветна соба со доручек</p>
<p>Хотел „Епинал“ Адреса: „Маршал Тито“-„Широк Сокак“ бб, web: www.hotelepinal.com email: reservation@hotelepinal.com, tel. ++389 47 224 777, fax. ++389 47 224 778 Цена: 20 евра</p>	<p>Хотел и ресторан „Де Ниرو“ Адреса: „Кирил и Методиј“ 5 web: www.hotel-deniro.com Email: hotel-deniro@t-home.mk Tel. ++389 47 229 656; ++389 47 207 233 Цена: 20 евра, еднокреветна соба со доручек</p>
<p>Хотел „Молика“ Адреса: Пелистер, Копанки, web: http://hotelmolika.com.mk, Email: hmolika@t-home.mk Tel. ++389 47 229 406, fax. ++389 47 229 048 Цена: 23 евра еднокреветна соба со доручек</p>	<p>Хотел „Милениум“ Адреса: „Маршал Тито“ 48 (Широк Сокак) Web: http://www.milleniumpalace.com.mk Email: h.milenium@t-home.mk Tel. ++389 47 241 001; ++389 47 226 882 Цена: 35 евра, еднокреветна соба со доручек</p>
<p>Хотел „Амбасадор“ Адреса: „Белградска“ 2А web: http://www.hotel-ambasador-bitola.com Email: hotelambasadorbitola@t-home.mk Tel. ++389 47 225 623 fax. ++389 47 225 624 Цена: 30 евра еднокреветна соба со доручек</p>	<p>„Вила Дајмонд“ Адреса: „11 Октомври“ Бр. 4 web: www.villadiamond.com.mk e-mail: villadajmond@yahoo.com Tel. ++389 47 251 632; ++389 70 536 922 Цена: 20 евра еднокреветна соба со доручек</p>
<p>Хотел „Капри“ Адреса: „Довлецик“ бб. web: http://www.kapri.com.mk Email: hotelkapri@kapri.com.mk, restorankapri@yahoo.com Tel. ++389 47 256 500 fax. ++389 47 257 600 Цена: 25 евра, еднокреветна соба со доручек</p>	<p>Хотел Шумски фенери Адреса: Трново, Битола web: http://www.sumskifeneri.com.mk Email: sfeneri@mt.net.mk Tel./fax. ++389 47 293 030; ++389 47 293 131 Цена: 20 евра, еднокреветна соба со доручек</p>

Кирил Барбареев¹

КОМПЕТЕНЦИИТЕ КАКО ПРОФЕСИОНАЛЕН СТАНДАРД

ABSTRACT

When the teacher / educator is aware that things such as work and is responsible for its work, then he makes the first step on the road to quality educational activity. For determination of the primary goals of the education system for teachers, and thus to detect the path to their realization in practice, assistance should call competent approach. Research has shown shortcomings in current education teachers / tutors for preschool and primary education. The largest gaps are found in the area looking for differentiated work of teachers: (1) synthetic, analytical, creative thinking and problem solving, (2) Autonomy (self) criticism (self) assessment, (self) evaluation and quality efforts, (3) initiative / ambition, personal evaluation of continuous improvement and professional development (this is the key competencies associated with professional development), (4) Use of special pedagogical knowledge for working with children with special needs, (5) Knowledge and practical application of artistic disciplines.

Keywords: competence: descriptors, academic achievement, curriculum, teacher / educator.

„Да бидеш а не да имаш“

Личноста на учителот/воспитувачот е клучен фактор за успешен воспитно образовен процес. Притоа, мора да се земе предвид дека врз ефикасноста на работењето на учителот/воспитувачот влијаат многу фактори, како што се: опкружувањето, структурата на кадрите (колегите), материјалните услови, раководењето итн.

¹ Доктор на педагошки науки. Доц. д-р Кирил Барбареев. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. Факултет за образовни науки. Адреса: „Крсте Мисирков“ бб. Пош.фах 201. 2000 Штип. Лична адреса: „Ѓорче Петров“ 2/6. 2000 Штип. e-mail: kiril.barbareev@ugd.edu.mk

Развојот на компетенциите се вклопува во парадигмата на образованието кое е пред сè насочено кон студентите. Со тоа се нагласува улогата на студентот кој е во фокусот, но и променливата улога на учителот/воспитувачот. Кога учителот/воспитувачот е свесен *што работи, како работи и колку е одговорен* за својата работа, тогаш тој го прави првиот чекор на патот кон квалитетна воспитно образовна активност.

За утврдувањето на основните цели на системот за предучилишно и основно воспитание и образование, а со тоа и при откривањето на патот кон нивното остварување во праксата, на помош треба да го повикаме **компетентниот пристап**.

Термините: **компетенции**, **капацитет**, **способност** и **вештина**, до одреден степен се преклопуваат и имаат слично значење. Сите тие се однесуваат на личноста и на она што таа е способна да постигне. Терминот „**способност**“ (*ability*), доаѓа од латинскиот збор „**хабилис**“ и значи „*е способен да ракува со леснотија*“, оттука произлегува и „**хабилитас**“, кој се преведува како „*талент, способност, подготвеност или вештина*“. Терминот „**вештина**“ е со значење на тоа – „да се биде способен или вешт“. Често се користи во множина, како „**вештини**“, и е со порестриктивно значење од значењето на компетенции.

Студиските програми за студентите/воспитувачи кои се дизајнирани на дво или трицикличен систем, и каде што секој циклус треба да се третира како **ентитет сам за себе**, не треба само да овозможи пристап од еден до друг циклус, туку и до пазарот на работна сила. Токму тоа ја потврдува релевантноста од тоа да се користи **концептот на компетенции** кој е основа во постапката на акредитација на студиската програма за образование на учителот/воспитувачот во

многу држави (*Англија и Велс, Шкотска, Португалија, Ирска*), но и важен дел за исходите односно резултатите од учењето.

Компетенциите во себе вклучуваат *знаење и разбирање* (теоретско знаење од одредена академска област, капацитет да се знае и да се разбере), *знаење како да се делува* (практична примена на знаењето во одредени ситуации), *знаење како да се опстојува* (вредностите како интегрален елемент). Значи, компетенциите претставуваат комбинација на атрибути (во однос на знаењето и неговата примена, ставовите, вештините и одговорностите) со кои се опишува нивото на кое еден поединец е способен да ги примени. Притоа, треба да се прави разлика меѓу резултатите од учењето и компетенциите.

Резултатите од учењето се дефиниции за она што се очекува студентот да знае, да разбира и/или да може да демонстрира по завршувањето на студиите. Резултатите од учењето може да се однесуваат на еден единствен предмет или на одреден период од студиите, како на пример на првиот или вториот циклус. Резултатите од учењето ги специфицираат барањата за стекнување кредити.

Компетенциите претставуваат динамична комбинација на знаење, разбирање, вештини и способности. Главната цел на студиските програми, на образовните програми е стекнување на компетенции. Компетенциите се формираат во текот на разните предметни програми/курсеви и се оценуваат во различни фази.

Според авторот на *Key competences*, (2002, Eurymdice), *Perreraud*, компетенциите се дефинираат како „*оспособување на поединците за мобилизација, употреба и интеграција на стекнатото знаење во комплексни, различни и непредвидливи ситуации*“. Според *Perreraud*, компетентноста претставува „*способност за ефикасно функционирање*

во бројни ситуации, кои се темели на стекнатото знаење, но сепак не е ограничено на тоа знаење“.

Компетенциите треба да ги сфатиме како **репери (стандарди)**, како **референтни точки** за дизајнирање на предметната програма, но и за евалуација. Ако вака ги дефинираме и разбираме компетенциите, тогаш ќе создадеме еден заеднички јазик за опишување на она кон кое се стремат предметните програми. Компетенциите на сите степени (прв, втор, трет) на студиски програми мора да бидат усогласени со **дескрипторите** на студиските степени.

ДЕСКРИПТОРИ - претставуваат општи индикатори за значајноста на студиите на секои од соодветните степени на образование. *Дескрипторите*, постигнувањата на студентот ги презентираат во форма на опис на преносливи вештини што студентот треба да ги стекне на крајот на одреден степен на образование. Тие ги дефинираат карактеристиките како: *решавање на даден проблем, комуникација, истражување, способност за тимска работа* итн. Суштината е, иако студиските програми се разликуваат на различни универзитети во различни земји, тие сепак да им овозможат на студентите да се стекнат со компетенции карактеристични за одреден степен на образование, дизајнирани така да ги задоволат како потребите на пазарот така и сопствените потреби на студентот за понатамошно образование.

За секој циклус на образование (додипломски, постдипломски) е воспоставен по еден **комплет на дескриптори**. По секој завршен циклус, се очекува студентот да се стекне со соодветни компетенции искажани преку пет општи постигнувања на студентот: **(1)** знаење и разбирање, **(2)** примена на стекнатото знаење и разбирање, **(3)** способност за донесување одлуки, **(4)** комуникациски вештини, **(5)** способност за учење.

Дескрипторите на студиски степен се значајни водичи при формирање на компетенции на студиската програма како и целите на студиските достигнувања на модулите односно на предметите.

Формирањето на компетенциите мора да биде усогласено со поединечен степен на студии односно со неговите дескриптори. Тоа значи дека е потребно дескрипторите на степен на студии да се пренесат во компетенции на студиски програми, а тие во цели и студиски достигнувања на предметите односно модулите (Шема 1).

Шема 1.

Примената на дескрипторите во описот на квалификациите на нашиот високообразовен систем, ќе обезбеди дефинирање на врските и еквивалентност помеѓу квалификациите во Република Македонија и оние од останатите високообразовни институции во Европа и светот.

ВИДОВИ КОМПЕТЕНЦИИ - европската комисија (Global Report, 2003), која во дефинирањето на клучните компетенции поаѓа од новонастанатите (видоизменети) улоги на воспитувачите/наставниците, разликува пет групи на компетенции: (1) добро дидактичко и методичко знаење, кое на учителот/воспитувачот му овозможува планирање и организирање на воспитно образовните активности, (2) оспособеност за тимска работа, (3) знаења од психологијата за деца и посебности за ефикасно мотивирање, (4) развој на лична професионалност: одговорно насочување на сопствениот

професионален развој во процесот на доживотно учење, (5) користење на модерни информациски – комуникациски технологии (ИКТ) (и за потребите на личниот професионален развој).

Општи (генерички) компетенции - во состојба кога општеството постојано се менува, во кое професионалните профили треба да бидат добро дефинирани, зачувувајќи притоа димензија на отвореност кон промени и прилагодувања, ги идентификуваат најважните компетенции кои треба да се стекнат, а тоа се: (1) *Капацитет за анализа и синтеза*, (2) *Капацитет за учење*, (3) *Капацитет за примена на знаењето во практика*, (4) *Капацитет за приспособување кон нови ситуации*, (5) *Основни компјутерски вештини*.

Посебни (предметно специфични) компетенции - одделот за предучилишно и основно воспитание и образование на кој се образуваат студентите, има сложени и комплексни барања, заради фактот што студентите мора да се оспособат за најмалку седум предметни подрачја (мајчин јазик, математика, природната и општествената средина, музичко воспитување, ликовно воспитување, физичко воспитување, драмско воспитување).

а) Предметна програма на Педагошка психологија:

- „Ја опишува и објаснува улогата на когнитивните стилови на учење“,
- „Го избира најсоодветниот начин на проверка на конкретните стандарди на знаења кај одреден предмет“,
- „Знае да формира писмен коментар на конкретно постигнување на ученикот“,

Факултетите за образование на наставниците/воспитувачите, играат главна улога во развивањето на соодветни стратегии за учење, поучување, проверка и оценување. Тие се одговорни за подготвување

на нивните студенти, од перспектива на доживотно учење, за продуктивна кариера и како членови на општеството.

Секоја земја, па дури и секоја институција, си има свои особености и карактеристики длабоко вкоренети во својата национална и регионална култура.

РЕЗИМЕ (SUMMARY)

Развојот на компетенциите се вклопува во парадигмата на системот за образование кое е пред сè насочено кон студентите. Со тоа се нагласува улогата на студентот кој е во фокусот, но и променливата улога на наставникот. Професијата – учител/воспитувач има свој развоен пат и свои карактеристики и се гради врз основа на општи принципи и на соодветно определен систем од знаења и од практични насоки. Образованието и професионалниот развој на наставниците (учителите, воспитувачите) е клучно прашање на секоја земја, со оглед на тоа што квалитетот на воспитно образовниот кадар е еден од главните чинители кој влијае за нивото на образовните достигнувања на секоја индивидуа. Квалитетната воспитно-образовна работа не може да се замисли без квалитетен и одговорен воспитно-образован кадар. Прашањето за квалитетот на образованието на кадарот кој работи со децата од предучилишна возраст и основно образование постојано е присутно во педагошката јавност. Овој труд ја нема силата да ги разреши и разгледа сите аспекти поврзани со системот на образование на кадарот, туку треба да се разбере како давање сопствен придонес во напорите да се протолкува едно од најважните прашања на воспитанието и образованието на една земја а тоа е – образованието на кадарот.

БИБЛИОГРАФИЈА

BOOSOCK, S.S. (1995). Early Childhood Program in Other Nations: Goals and Outcomes, *The Future of Children*, 5(3), 94-114.

[EUROPEAN COMMISSION] (2005). *Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications* (Draft version 7.10.2005).

[EURYDICE] (2002). *Initial training and transition to working life*.

[EURYDICE] (2004). *Keeping teaching attractive for the 21st century*.

Gonzales, J., Wagenaar, R. (eds.) (2005). *Tuning Educational Structures in Europe. II. Universities Contribution to the Bologna Process*. Bilbao/Groningen: University Deusto/University Groningen.

Moon, B., Vlasceanu, L. and Barrows, L.C. (2003). *Institutional Approaches to Teacher Education within Higher Education in Europe: Current Models and New Developments*. Bucharest: UNESCO-CEPES.

[OECD] (2002). *Thematic review of national policies for education – regional overview. Stability Pact for South Eastern Europe*. Paris: OECD – Centre for co-operation with non-members, Directorate for education, employment, labour and social affairs, Education committee. 6 June 2002.

[OECD] (2005). *Teaching Matter. Attracting, Developing and Retaining Effective Teachers*. Paris: OECD

[OECD] (2007). *Education at a glance 2007 - OECD indicators*. OECD Education Department.

Zgaga, P., Persak, M., Repac, I. (2003). “Teachers’ Education and the Bologna Process. A Survey on trends in Learning structures at institutions of Teachers’ Education”. – In Buchberger, F., Berghammer S. (Eds). *Education Policy Analysis in a Comparative Perspective II*. Linz: Publication Series.